

Mere zaštite biljaka kod krompira

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; проф. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в
Пловдив

Дата: 09.06.2020 Брой: 6/2020

I. Štetnici

Koloradski krompirov bubaš

Vrsta – *Leptinotarsa decemlineata*

Simptomi

Koloradski krompirov bubaš je glavni štetočina krompira u našoj zemlji. Rasprostranjen je širom zemlje i od presudnog je značaja u proizvodnji krompira;

Takođe oštećuje paradajz i plavi patlidžan;

Štetu nanose larve i bube, koje se hrane lišćem biljaka i, u slučaju masovne infestacije, potpuno ih ogoljuju.

Količina konzumirane hrane zavisi od temperature i vlažnosti okoline i od fenofaze biljaka. Najopasnije za biljke su povrede nanete tokom cvetanja i formiranja gomolja.

Životni ciklus

Štetnik prezimljava kao odrasli insekt u zemljištu;

Razvija od 1 do 3 generacije godišnje;

Izlazi na temperaturi zemljišta od 14-15⁰C, na dubini od 20-25 cm;

U suvom proleću izlazak buba se odlaže;

Na temperaturi od 15-20⁰C bube nisu aktivne;

Optimalna temperatura za razvoj jaja je 22-25⁰C i relativna vlažnost 70-75%;

Larve prolaze kroz četiri larvena stupnja;

Ishrana štetočine, njena migracija i razmnožavanje zavise od temperature.

Suzbijanje

- Suzbijanje štetočine počinje pojavom prezimljenih odraslih jedinki;
- Kada je gustina populacije visoka, bube se mogu ručno sakupiti i uništiti pre nego što polažu jaja na lišću;
- Hemijsko suzbijanje se sprovodi na sledećim pragovima:
 - 10% zaraženih gredica, pri visini biljke 10-15 cm;
 - 5 odraslih jedinki/100 biljaka, pri visini biljke 15-25 cm;
 - 10 legala jaja/10 biljaka;
 - 150 larvi/100 biljaka;
 - 10% do 20% zaraženih biljaka od faze pupanja do cvetanja.

Registrovani insekticidi za suzbijanje: Alverde 240 SC 20 ml/da; Ampligo 150 ZC 30 ml/da; Ascot WG 40-80 g/da; Biscaya 240 OD 20 ml/da; Vaztak Nov 100 EC 10 ml/da; Decis 100 EC 12.5 ml/da; Estrela WG/Lamsha WG/Adalam WG/Indulam WG 40–80 g/da; Efcimetrin 10 EC/Tsaiper 10 EC 20 ml/da; Imidan 50 WG 100 g/da; Calypso 480 SC 10-15 ml/da; Karate Zeon 5 CS 15 ml/da; Coragen 20 SC 5-6 ml/da; Mageos 8 g/da; Mospilan 20 SP 6 g/da; Oikos EC 100-150 ml/da; Proteus 110 OD 45 ml/da; Sineis 480 SC 5 ml/da; Sumi Alpha 5 EC/Sumicidin 5 EC/Oasis 5 EC 15 ml/da; Fury 10 EC 10 ml/da; Cyclone 10 EC 20 ml/da; Sherpa 100 EW/Afekar 100/Cyperfor 100 EW/Cyclone 100 EW 20 ml/da; Sherpa 100 EC 20 ml/da

Krompirov moljac

Vrsta – Phthorimaea operculella

Simptomi

Štetu nanose larve, koje se uvlače u parenhim u blizini glavne nervature, gde počinje formiranje mina;

U početku su mine male, ali se postepeno šire u šire galerije;

One su prozirne i unutar njih su vidljive gusenica i njen izmet;

Jako minirano lišće postepeno vene i suši se;

Gusenice napuštaju mine i prodiru u stablo, gde prave hodnike usmerene nadole;

Iznad oštećenog dela stablo vene i suši se;

Na gomoljima, oštećenja od larvi počinju od venjenja lišća pa do berbe krompira ili tokom skladištenja u krompiristima;

Na gomoljima larve iskopavaju galerije ispunjene izmetom i mrežastom tvorevinom, i gomolji postaju neprikladni za konzumaciju.

Životni ciklus

Moljac prezimljava kao zrela gusenica i lutka na polju ili u krompiristima;

Razvija četiri generacije u našoj zemlji;

Leptiri lete uglavnom u sumrak, a danju i noću ostaju skriveni na donjoj strani listova, na površini zemljišta i na drugim biljnim ostacima;

Polazu jaja pojedinačno ili u grupama od nekoliko na donjoj strani listova, duž nervature, na stabilkama, na grudvama zemlje i na izloženim gomoljima.

Suzbijanje

- Krompirov moljac nanosi veću štetu krompiru na polju i u krompiristima na gazdinstvima sa lošom agrotehnikom;
- Efektivno suzbijanje uključuje redovnu obradu zemljišta, održavanje optimalne vlage i okopavanje gomolja.
- Registrovani insekticidi za suzbijanje: Ampligo 150 ZC 30 ml/da; Coragen 20 SC 12.5-17.5 ml/da.
- Tretmani sprovedeni protiv koloradskog krompirovog bubaša su takođe efikasni protiv krompirovog moljca.

Lisne vaši

Vrste – Fam. *Aphididae* (*Macrosiphum euphorbiae*, *Myzus persicae*, *Aphis nasturtii*, *Aphis fabae*, *Aulacorthum solani*)

Simptomi

Lisne vaši zauzimaju važno mesto u strukturi nadzemne štetne entomofaune na krompiru;

One su ograničavajući faktor za sjemenske sastojine;

Lisne vaši su vektori brojnih virusnih bolesti – virusa uvijanja listova krompira, virusa Y krompira i drugih;

U krompiru za masovnu proizvodnju lisne vaši imaju ograničeniji ekonomski značaj;

Zaražene biljke imaju požutelo, deformisano lišće sa nekrozom;

Biljke zaostaju u razvoju, deo cvetova opada, a gomolji ostaju nerazvijeni;

Šteta može uticati i na prinos ako se vreme i stepen infestacije poklope sa kritičnim fenofazama.

Životni ciklus

Zbog svoje visoke reproduktivne sposobnosti i višegeneracijskog razvoja, lisne vaši mogu za kratko vreme kolonizovati veliki broj biljaka i formirati guste kolonije.

<